

Obisk predsednika Mora v Jugoslaviji in naša pričakovanja

Italijanski ministrski predsednik bo 8. 1. m. odpotoval, kot je bilo napovedano, na štiridnevni uradni obisk v Jugoslavijo. V zgodovini italijansko-jugoslovanskih meddržavnih odnosov je ta obisk gotovo velike važnosti, saj predstavlja nekakšno krono vseh prizadevanj, ki smo jim bili priča v zadnjem desetletju, za njihovo normalizacijo. S pomočjo dobre volje in stvarnega političnega gledanja so odgovorni činitelji obeh držav v zadnjih letih postavili temelje za široko sodelovanje, kar prihaja zlasti do izraza na gospodarskem področju. Tako je italijanski izvoz v Jugoslavijo znašal v prvih 9 mesecih letos 103,8 milijona dolarjev, jugoslovanski izvoz v Italijo pa 102,7 milijonov dolarjev. Italija zavzema, kot poroča agencija Tanjug, prvo mesto med državami, ki so Jugoslaviji odobrile denarne kredite. Pokazala je tudi razumevanje za sedanjo jugoslovansko gospodarsko reformo in ob tej priložnosti odobrila 45 milijonov dolarjev posojila za finansiranje določenih kreditov.

Obisk Alda Mora bo, kot predvidevajo, sodelovanje na tem področju še poglobil in to bo najbrž prvi in najbolj otipljiv rezultat štiridnevnega bivanja italijanskega ministrskega predsednika v Jugoslaviji.

Toda obisk bo nudil predstavnikom obeh držav priložnost, da si izmenjajo misli in mnenja tudi o drugih vprašanjih, ki zadevajo meddržavne odnose, predmet razgovorov pa bo nadalje predstavljal, kot je razumljivo, sedanji mednarodni politični položaj, kar je predvsem zato važno, ker spada Jugoslavija v sklop nevezanih držav, Italija pa v zahodno skupnost narodov in držav.

Med problemi, ki so v zvezi z razvojem meddržavnih odnosov, gotovo zavzema važno mesto vprašanje narodnih manjšin, in sicer italijanske v Jugoslaviji ter slovenske v Italiji. Obe vladi sta z londonskim sporazumom iz leta 1954 prevzeli nase važne obveznosti, ki se tičejo sicer le tržaških Slovencev in Italijanov na področju bivše cone B, vendar menimo, da so dozoreli časi, ko je treba manjšinska vprašanja globalno reševati in urejevati, ne glede na to, če za del narodnih manjšin že obstajajo določeni meddržavni dogovori, medtem za ostale pripadnike manjšin takih dogovorov ni. Slovenska narodna manjšina v Italiji predstavlja namreč eno samo enoto in kot tako jo je treba upoštevati. Isto načelo seveda velja tudi za Italijane v Jugoslaviji.

Kot glasilo slovenske skupnosti v Italiji se je naš list vedno zavzemal za vzpostavi-

(Nadaljevanje na II. strani)

NUJNA JE PRAVNA UREDITEV POLOŽAJA SLOVENSKE MANJŠINE

Spričo bližnjega obiska predsednika vlade Mora v Beogradu sta Slovenska skupnost v Trstu in SDZ v Gorici smatrali za nujno, da sta poslali predsedniku rimske vlade spomenico, v kateri zahtevata, naj vlada čimprej sestavi ter predloži v proučitev in odobritev parlamentu zakonski osnutek, ki bi vseboval določila za zaščito slovenske narodnostne manjšine. Spremnno pismo in spomenica se glasita:

Spoštovani gospod

A l d o M o r o,

predsednik ministrskega sveta.

R i m

Odbora Slovenske skupnosti v Trstu ter Slovenske demokratske zveze v Gorici Vam izražata, gospod predsednik ministrskega sveta, iskrene in prisrčne želje za čimvečji uspeh Vašega potovanja v Beograd.

Odbora Slovenske skupnosti in Slovenske demokratske zveze želita, da bi se odnosi med Italijo in Jugoslavijo nenehno izboljševali na podlagi medsebojnega razumevanja narodov obeh držav, kar bo utrjevalo prijateljske vezi in bo prispevalo k ohranitvi miru.

V upanju, da bo tudi Slovence, italijanske državljane, ščitil poseben zakon, si Vam zgoraj imenovana odbora dovoljujeta poslati priloženo spomenico, ki bo pripomogla k vedno večjemu sodelovanju Slovencev v javnem življenju z vsemi odgovornostmi, če bodo sprejete zakonske norme, ki jih vsebuje.

S P O M E N I C A

V imenu slovenskih političnih demokratičnih organizacij v Trstu in Gorici s dovoljujemo predložiti. Vam nekaj temeljnih vprašanj, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji.

Želimo predvsem poudariti, da se mora pozitivno in lojalno sodelovanje slovenske etnične skupine v italijanski demokratični državi vršiti po demokratičnih in krščanskih načelih ter po tistih posebnih normah, ki jih vsebujejo ustava italijanske republike, posebni statut dežele Furlanije-Juljske Krajine, specifične pogodbe in mednarodni sporazumi, kakor n. pr. londonski Memorandum, Splošna izjava o človeških pravicah ter enciklika »Pacem in terris«.

Gospod predsednik! Medtem, ko so bili nekateri problemi slovenske etnične skupine v Italiji zadovoljivo rešeni, ali pa so vsaj na poti rešitve, obstajajo še mnogi zelo važni problemi, ki se jih sploh še ni začelo obravnavati. Dovoljujemo si opozoriti na nujnost in potrebo, da vlada, kateri Vi predsedujete, pripravi zakonski osnutek, ki naj bi pravno uredil in zaščitil slovensko narodno manjšino v Italiji. Preden bi vlada začela s pripravo tega zakonskega osnutka, bi morala proučiti stalšča slovenskih strank in organizacij v Italiji.

Ta zakonski osnutek bi moral med drugim vsebovati osnovne norme, ki bi zadevale tudi sledeča vprašanja:

1. Enakopravnost slovenskega jezika z italijanskim in pravica uporabe slovenskega jezika v

osebnih in uradnih stikih z državnimi oblastmi, vključno s sodno, deželno, pokrajinsko in občinsko oblastjo; da se sme nadalje predložiti in sprejemati listine napisane v slovenskem jeziku.

2. Zaščita slovenskega etničnega ozemlja z namenom, da se ne sme spremeniti njegov etnični značaj.

3. Izpopolnitev šolskega zakona iz leta 1961, ki naj ureja šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji, ter njegova razširitev na tista področja videmske pokrajine, kjer živi znatno število Slovencev; ustanovitev strokovnih šol in poklicnih tečajev vseh vrst in stopenj v slovenščini; prilagoditev otroških vrtecev, osnovnih in srednjih slovenskih šol potrebam etnične skupnosti slovenske manjšine.

4. Pravica pripadnikov slovenske etnične skupine, da dajo svojim otrokom slovenska imena.

Upoštevanje slovenske pisave z vsemi njenimi značilnimi znaki, ko gre za slovenska imena in priimke.

Priznanje izvirne slovenske toponomastike v krajih, kjer živi slovenska večina.

5. Nastavitev v občinah, kjer živijo Slovenci, občinskih tajnikov in spravniških sodnikov, ki popolnoma obvladajo slovenski jezik.

V vsakem občinskem, pokrajinskem in deželnem uradu, kjer živi določeno število Slovencev, mora biti zadostno število funkcionarjev in uradnikov, ki popolnoma obvladajo slovenski jezik.

6. Pravica kulturnih, vzgojnih, športnih in dobrodelnih slovenskih društev in ustanov do prejetja javne, občinske, pokrajinske, deželne in državne podpore.

7. Razveljavljenje:

- a) kr. dekreta iz leta 1939 št. 1238, člen 2;
- b) zakona z dne 7. 4. 1927 št. 494;
- c) člena 137 kazenskega postopka, II. in III. odstavka;
- d) člena 122 civilnega postopka.

Ekscelenca!

Prepričani smo, da boste zgoraj omenjene probleme proučili v vseh pogledih in jih pozitivno rešili.

Zagotavljamo Vam, da bo v primeru pravične rešitve gornjih neodreklivih zahtev naše etnične skupine, slovenska manjšina v Italiji končno prenehala biti predmet trenja in bo tako postala most, ki bo povezoval in olajševal sodelovanje med različnimi tradicijami in civilizacijami v njih raznih izrazih.

Trst, Gorica, 30. oktobra 1965.

SLOVENSKA SKUPNOST, Trst, ul. Machiavelli 22
SLOVENSKA DEMOKRATSKA ZVEZA
Gorica, Riva Piazzutta 18

SAMOZAVEST MU NE MANJKA

De Gaulle je v četrtek v radiotelevizijskem nagovoru na narod naznanil, da bo pri volitvah 5. decembra spet kandidiral za predsednika republike. Zahteval je od Francozov, naj ga ponovno izvolijo, češ da bo v nasprotnem primeru Francija spet zapadla v kaos in da tokrat ne bo več možnosti, da bi se rešila iz njega.

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 7. novembra 1965, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Čudežno listje«, pravljica, napisala Lelja Rehar; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 15.30 »Nemški malomeščani«, veseloigra v štirih dejanjih, napisal August von Kotzebue, prevedla Nada Konjedic. Igra RO., režira Jože Peterlin; 18.30 Izbor iz oddaje »Plošča za poletje«; 20.30 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar; V starih časih: »Na semenj svetega Martina«; 22.10 Pevci in glasbila.

• **PONEDELJEK**, 8. novembra 1965, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Brali smo za vas; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Simfonična dela Johanna Brahmsa; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič; (5) »Anton Janežič in »Slovenski glasnik«; 21.00 Jacques Offenbach: »La Perichole«, komična opera v treh dejanjih.

• **TOREK**, 9. novembra 1965, ob: 11.45 Sodobni motivi; 12.00 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar; V starih časih: »Na semenj svetega Martina«; 18.30 Koncertisti naše dežele: Kitarist Dragotin Lavrenčič; 19.00 Plošče za vas; 4. quiz oddaja — pripravil Danilo Lovrečič; 21.30 Humoreske preteklega stoletja - Branislav Nušič: »Nagrobni govor«; 22.55 Nova glasba.

• **SREDA**, 10. novembra 1965, ob: 11.45 Tržaški motivi; 12.15 Pomenek s poslušavkami — pripravila Marjana Prepeluh; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Slovenska klavirska glasba, Janko Ravnik: Nokturno; Momento; Melanholični valček. Vilko Ukmar; Štiri bagatele. Izvajavci: Gabrijel Devetak, Gojmir Demšar, Jeni Srebot-Komar in Leon Engelman; 18.50 Motivi, ki so mladim všeči; 19.15 Higiena in zdravje — pripravil dr. Rafko Dolhar; 21.00 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.40) Socialne vede; 23.00 Izvajavci jazza: Terry Gibbs.

• **ČETRTEK**, 11. novembra 1965, ob: 12.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 18.30 Klasiki moderne glasbe; 19.00 Pisani balončki, rajski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 20.35 Morje v slovenski pesmi; 21.00 »Vožnja v Osoje«, kriminalka v enem dejanju, napisal Felix Lütendorf, prevedla Vida Rudolf. Igra RO., režira Jože Peterlin; 22.40 Slovenski solisti.

• **PETEK**, 12. novembra 1965, ob: 11.40 Italijanski pevci in ansambli; 12.15 Pomenek s poslušavkami — pripravila Marjana Prepeluh; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Znani dirigenti in skladatelji v Trstu. pripravila Claudio Gherbitz: »Felix Weingartner in Pierre Monteux«; 19.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine; 19.15 Zlata žlica — napisal Tone Penko; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Ezidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 21.50 Saba pripovednik - Aldo Marcovecchio: »Najdene povesti«.

• **SOBOTA**, 13. novembra 1965, ob: 11.45 Orkestra Martyja Golda in Artura Mantovanija; 12.15 Največ, najvišje, najdlje; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravila Dušan Jakomin; 16.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 17.30 Širimo obzorja: »Acquataurus-čistilec rek«. Napisal Slavko André; 19.15 Družinski obzornik. Pripravila Ivan Theuerschuh; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Slovenski oktet; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Koncerti za violino in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

7. novembra, *nedelja*: Zdenka, Engelbert
8. novembra, *ponedeljek*: Bogomir, Bogo
9. novembra, *tokrek*: Nevenka, Orest
10. novembra, *sreda*: Andrej, Golobica
11. novembra, *četrtrek*: Martin, Davorin
12. novembra, *petek*: Emil, Avrelj
13. novembra, *sobota*: Stanislav, Nevenka

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • **Glavni urednik**: Engelbert Besednjak • **Odgovorni urednik**: Drago Legiša • **Tiska tiskarna** »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Hanoju svetujejo pogajanja

Ameriško in južnovietnamsko vojaško poveljstvo sta uradno naznanili, da se nahaja pet severnovietnamskih polkov južno od 17. vzporednika, ki predstavlja demarkacijsko črto med obema Vietnamoma. Redne hanojske čete, ki so prispele na pomoč vietkonškimi gverilcem, nastopajo baje predvsem na osrednjih visokih planotah, kjer bojna aktivnost na obeh straneh narasča.

V neki vasi v bližini oporišča Plei Me je prišlo, kot poročajo, zaradi pomote v računanju ameriških topničarjev do tragičnega dogodka, v katerem je zgubilo življenje sedem vaščanov in to ženske in otroci. Enako število jih je bilo ranjenih. Vas leži v strelski črti granat, katere strelja topništvo prve ameriške letalsko-konjeniške divizije proti postojankam vietkongovcev. Pri tem je ena izmed 105 milimetrskih granat padla na vas. To se je zgodilo v soboto.

Do podobne nesreče je prišlo v zalivu Cam Ranh. Zaradi nepravilnega delovanja varnostnega sistema na nekem ameriškem letalu vrste »Camberra«, ki je bilo na poletu v podporo kopenskimi silam, je padlo z njega nekaj bomb, pri čemer je bil neki korejski vojak ubit, trije pa so bili ranjeni.

V ameriških uradnih krogih so zatrčili, da so zdaj ameriške in južnovietnamske sile mnogo aktivnejše, kot pred tremi ali šestimi meseci južno od 17. vzporednika, pri čemer pa so se njihove izgube znatno zmanjšale. Število gverilcev, ki so bili pretekli teden ubiti, pa je bilo po teh zatrčilih dva do trikrat večje, kakor izgube ameriških in južnovietnamskih sil.

Baje je že več vzhodnoevropskih komunističnih držav svetovalo Hanoju, naj se začne pogajati z Američani, ker nastaja

PRED MOROVIM OBISKOM V JUGOSLAVIJI

Moro bo danes, v soboto, po svoji vrnitvi z obiska v Redipugli, Milanu in Turinu poročal državnemu poglavarju in vladi o vprašanjih, ki so povezana z njegovim potovanjem v Jugoslavijo. Spored obiska bodo objavili do jutri zvečer. Odhod je določen za ponedeljek, 8. novembra, in za vrnitev v Rim za petek.

V italijanskem odposlanstvu bodo minister za zunanjo trgovino Mattarella, pomočnika zunanjega ministra Zagari in Lupis ter izvedenci za politične, kulturne in gospodarske zadeve.

V petek so v Beogradu podpisali novo italijansko-jugoslovansko pogodbo o ribolovu v jugoslovanskih vodah.

NEVTRALNA POBUDA PROTI SIRJENJU ATOMSKEGA OROŽJA

Kot se je zvedelo iz diplomatskih virov, se nekatere nevtralne države pod vodstvom Mehike trudijo, da bi prišlo do kompromisa med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, ki bi omogočil obnovitev pogajanj v Zenevi o pogodbi proti širjenju atomskega orožja.

Mehiška delegacija pri Združenih narodih je dala pobudo za vrsto posvetovanj glede tega s sedmimi drugimi nevtralnimi državami, ki so članice ženevske konferen-

jasno, da v vojaškem pogledu ne bo mogel ničesar izsiliti. Ti nasveti prihajajo hanojski vladi baje posebno iz Budimpešte, medtem ko se drži Sovjetska zveza v ozadju, da bi ne zaostri spora s Kitajsko.

NASTOPI PROTI KOMUNISTOM V INDONEZIJU

Indonezijski listi, ki jih nadzoruje vojska, so javili v petek, da je v najkrajšem času in za gotovo pričakovati prepoved indonezijske komunistične partije. Osnutek za ta vladni odlok je baje že sestavljen.

Isti viri poročajo, da je gotovo, da bo odstavljen zunanji minister Subandrio, katerega smatrajo za pobudnika politike sodelovanja s Kitajsko in tudi politike, ki teži za »uničenjem Malaje«. Po mnenju večine se je Subandrio kompromitiral s svojimi odnosi do voditeljev ponesrečenega državnega udara dne 30. septembra. Baje bodo poslali Subandria na dolgo potovanje v tujino.

Na področju gorovij Merbabu in Merapi na osrednji Javi so medtem okrepili vojaške operacije glede na informacije, češ da se skriva na tamkajšnjem področju predsednik indonezijske komunistične partije Aidit, ki vodi uporniške skupine.

OBISK PREDSEDNIKA MORA V JUGOSLAVIJI IN NAŠA PŘICAKOVANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

te dobrih, prijateljskih odnosov med sedmima državama ob Jadranu. Po svojih skromnih močeh si je tudi prizadeval, da bi med tukajšnjo javnostjo ustvaril takšno vzdušje, ki bi te prijateljske odnose tudi omogočilo. Tako smo ravnali zato, ker je od takšnih odnosov odvisen mir v tem delu Evrope in ker predstavljajo normalni in prijateljski odnosi med Italijo in Jugoslavijo tudi prvi pogoj za pravično ureditev manjšinskih, to je naših problemov. Zato moramo obisk predsednika Mora v Jugoslaviji samo pozdraviti in mu zaželeli vsestranski uspeh.

Upamo, da bo ta obisk med drugim omogočil, da se bodo pričela reševati in pravično urejevati še odprta manjšinska vprašanja, ki jih ni malo. Ni treba posebej poudarjati, da gre za probleme, ki jih odgovorni državniki ne morejo podcenjevati. Narodne manjšine so namreč živa telesa, ki jim morata država in družba zagotoviti normalen razvoj. Če manjšinski problemi niso rešeni in zlasti če manjka volja za njihovo ureditev, je celotna zgradba odnosov med prizadetimi državami zidana na pesku in zato v stalni nevarnosti, da se zruši v prah.

Velika in neprecenljiva škoda bi bila, če bi se glede na sedanjo stopnjo italijansko-jugoslovanskih odnosov prizadeti državniki ne potrudili, da bi naredili nov, odločen korak tudi v smeri pravičnega reševanja problemov, ki zanimajo Slovence v Italiji in Italijane v Jugoslaviji. Prepričani pa smo, da se bodo potrudili, in upamo, da bo obisk Alda Mora v Jugoslaviji pomenil nov mejnik tudi v zgodovini naše slovenske manjšine v Italiji.

Ob dnevu spomina na rajne

Zvonovi so odzvonili, cvetje na grobeh je ovenelo, lučce je veter ugasnil, spomin na vse, ki so odšli pred nami v večnost, je pa še živ v srcih.

Po velikem misteriju življenja sledi še nedoumljiva tajnost smrti. Žalost in spoštovanje pred tem veličastjem napolnjuje vsa žive. Obenem pa tudi trepet in strah pred smrtjo. Spomin na mrtve temelji pri primitivnih narodih na strahu. Ljudstva na prvotnih kulturnih stopnjah so si skušala že od nekdaj nakloniti duhove umrlih z darili in živili, katere so polagala v grobove. Pri pokopavanju so vpili in bobnali, da bi preprečili duhovom umrlih povratek med žive.

Že v najstarejših časih so nastali posebni obredi, navade in ljudska verovanja v spomin na mrtve. Šele krščanstvo je pregnao iz različnih kultov mrtvih ves strah in grozo in uči le ljubezen in spoštovanje do rajnih.

Cerkev je tudi določila en dan v letu, da se spomnimo rajnih in molimo za verne duše, ki čakajo vstajenja in povičanja. Krščanstvo je rešilo človeka pred grozo smrti. Mnoge navade, ki izvirajo iz nekdanjih verovanj in obredov, so se pa še ohranile, posebno po naših vaseh.

Že beseda »vahti«, kot pravijo po vsej naši deželi dnevom ob prazniku vseh svetih in vernih duš, pomeni po nemškem korenu bedenje in molitev za rajne. Med obema praznikoma so prižigali »oljnate dušice«, ki so gorele vso noč kot spomin na drage rajne. Postavljali so jih po navadi (v Brdih in na Vipavskem) na mapo nad ognjiščem ali pa na rob mize v sobici pri kuhinji. Pravili so, da svetijo dušicam iz vic, ki pridejo na tihi obisk v domačo hišo. Iz te navade se je razvilo prižiganje svečk in lučic na grobovih že na praznik vseh svetih popoldne. Danes je še v navadi, da prižigajo v družinah po naših krajih debelejšje in kratke sveče v noči pred dnevom vernih duš. Vtaknejo jih v steklene kozarčke ali v modernejše posodice iz plastike.

Druga navada je bila delitev »vahtiča« po Goriškem, Vipavskem in tudi v tržaški okolici. Gospodinje so spekle majhne hlebce boljšega kruha in so ga dajale otrokom, ki

UŽALILA STA DE GAULLA

Dva francoska pisatelja sta bila obsojena na denarne kazni zaradi žalitve predsednika republike De Gaulla. Obsojena pisatelja sta André Figueras in André Laurent. Figueras je bil obsojen za svojo knjigo z naslovom »General Morra« na pet tisoč frankov kazni in na tri mesece zapora pogojno, prodaja njegove knjige pa je bila prepovedana, češ da gre za apologijo umora.

André Laurent pa je bil obsojen na tri globe po dva tisoč frankov zaradi knjige »Mauriac pod De Gaullom«.

so prišli v hišo molit za »vahte«. V južnih krajih na Apeninskem in Balkanskem polotoku nosijo na ta dan kar košare jedil na pokopališča in jih ponudijo sosedom, ki obiščejo v molitvi grob njihovega pokojnika. To nas spominja na »strave« starih Slovanov. Šega »vahtiča« se je v modernih časih spremenila, vendar je po naših mestih še ohranila nekaj starih prvin. Že nekaj dni pred dnevom rajnih prodajajo po slaščičarnah tako imenovane »fave«, okrogle hlebčaste slaščice iz rahlega testa v rumenkasti in rdečkasti barvi. Te »fave« so pri nas nekak odraz starih »vahtičev« ali vernodušnih kruhkov. Še pred petdesetimi leti so kupovali botri svojim krščencem sladke kruhke za te praznike. Kolikor se spominjamo, je imelo to pecivo za deklice obliko piščeta, za dečke pa je kazalo obrise zajčka.

Pomenljive so bile te navade; danes pa je ostalo le malo od njih. Pač, nekaj še: po obisku na grobeh še zavijejo tržaški in goriški meščani v kako predmestno krčmo na rebulo in pečen kostanj.

Na razne načine se torej spominja svojih, ki so že odšli iz tega življenja. Vedno pa je nit ljubezni tista, ki veže tudi preko groba nas žive in nje, ki že čakajo vstajenja.

Smrtna kazen v Veliki Britaniji odpravljena

Angleška Spodnja zbornica je v petek odobrila dokončni osnutek zakona, ki odpravlja v Veliki Britaniji smrtno kazen. Glavna sprememba, ki so jo vnesli v osnutek pri končnem branju, se nanaša na pohoblastilo sodnikom, da lahko točno določijo dejanska leta zapora pri obsodbi na dosmrtno jeco, ki bo nadomestila smrtno kazen. V bistvu bodo imeli sodniki odslej oblast, da lahko določijo najnižje število let, ki jih mora prebiti kak obsojenec v ječi, če je obsojen na dosmrtno jeco.

Čeprav zagradi tudi najbolj prepričanega humanista včasih sveta jeza spričo poročil o najogabnejših zločinih, ki polnijo časnike, npr. o sadističnih umorih otrok in podobno, in nepremišljeno izreče sodbo, da bi morali take krivce kaznovati s smrtjo, je smrtna kazen vendarle nekaj groznega in je v bistvu sama legaliziran in upravno izvršen umor, z vsemi pošastnimi birokratskimi podobnostmi. Z njo si človek jemlje pravico, ki pripada samo Bogu, da namreč odloča o smrti drugega človeka.

Poleg tega pa take kazni ni mogoče več preklicati, če se potem izkaže, da je bil obsojenec nedolžen. In znano je, da so sodne pomote sorazmerno pogoste. Prav v Angliji so v zadnjih desetletjih obesili pre-

VEDNO NOVA ČUDESA VESOLJSTVA

V zvezdarni na Mount Wilsonu v Kaliforniji so postavili nov teleskop na infrardeče žarke, s katerim so odkrili ogromno število kozmičnih teles, katerih obstoj je bil doslej neznan.

Ena izmed značilnosti teh na novo odkritih vesoljskih teles je ta, da so najsvetlejša, kar jih je najti na nebu, razen Sonca, Lune in morda še nekaterih planetov. Večina teh nebesnih teles, 70 do 85 odstotkov, jih je v Rimski cesti in sicer v smeri Strelca in oblakov kozmičnega prahu, ki zakrivajo jedro galaktične spirale. Astronomi domnevajo, da so ta čudna nebesna telesa izredno velika, morda sto in tisočkrat večja od Sonca. Med seboj so zelo oddaljena in sorazmerno redka.

PRVI LJUDJE V JUŽNI AMERIKI

Neki ameriški antropolog je objavil v oktobrski številki revije »Scientific American« razpravo, v kateri trdi, da je našel dokaze, da je živel človek na obalah Peruja že približno 8500 let pred Kristusovim rojstvom, to je 1500 prej, kot so doslej datirali pojav prvega človeka na tamkajšnjem področju.

Razpravo je napisal prof. Edward Lanning, ki predava antropologijo na Columbia univerzi v New Yorku. Odkril je na severni perujski obali votline, kjer so stanovali takratni ljudje, ki so se preživljali z lovom. Našel je tudi razno orodje tistih ljudi.

cej ljudi, o katerih se je potem izkazalo, da so sploh nedolžni, ali pa bi jih po reformi zastarelega britanskega sodstva mogli obsoditi samo na par let ječe, kot se to dogaja za take zločine že v drugih evropskih državah. O sodnih pomotah pa pogosto slišimo tudi v Italiji, kjer so v zadnjem desetletju spustili na svobodo že več obsojencev na dosmrtno jeco — »ergastolanov« — ker se je izkazalo, da niso krivi tistega, zaradi česar so jih obsodili. Kako bi bilo, če bi bili tiste ljudi za nedokazani zločin sodno usmrtili? Tako pa justica vendarle lahko še vsaj formalno popravi svojo zmotu, četudi ne more vrniti po nedolžnem obsojenemu let, ki jih je preživel v ječi.

Civilizirani svet bi moral čimprej odpraviti pojem smrtne kazni, da se ne bi nikdar več ponovili prizori, kakor so bili tisti, ki so se v petek zjutraj dogajali pred neko ječo v Singapuru, kjer so obesili kar 18 zločincev, v skupinah po tri in tri, ker so skušali pobegniti iz ječe in so pri tem ubili ravnatelja ječe in nekaj paznikov. Obešanje je trajalo tri ure, medtem ko so pred vrati ječe čakali družinski člani obsojencev in njihovi prijatelji, upajoč vse do zadnjega, da bo prišla pomilostitev. Toda opoldne so jim izročili samo še topla trupla usmrčencev.

Tudi poročila o množičnih usmrtilih vojakov in vodilnih politikov v afriški državi Burrendi, ki so bili baje zapleteni v zadnjo zaroto proti tamkajšnjemu fevdalnemu kralju, so morala vzbuditi v vsakem poštenem človeku odpor proti smrtni kazni, zlasti še za takoimenovane »politične« zločine. Če bi bil upor uspel, bi bili proglašeni za zločince tisti, ki so zdaj sodniki. Tam, kjer ni demokracije, so pojmi »politični zločinec«, »sodnik«, »pravica«, »vlada« in »zakonitost« zelo relativni, medtem ko so takoimenovane »sodne« usmrtilve tragično in nepreklicno dejstvo, ki ga ni mogoče več spremeniti.

Iščemo stenotipistke

ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

so italijanske državljanke, nimajo več kot 35 let, popolnoma obvladajo slovenščino in imajo vsaj nižjo srednjo šolo.

Ponudbe, s podrobnim curriculum vitae, je poslati najkasneje do 10. novembra t. l. na naslov: »Stenotipistka« — Uprava »Novega lista« — Trieste, Via Martiri della Libertà, 5.

Tržaškega

Slovesen začetek sezone Slovenskega gledališča

Prejšnji četrtek zvečer je odprlo Slovensko gledališče v Trstu svojo novo sezono — drugo sezono v novem Kulturnem domu — s Cankarjevimi »Hlapci«. Premiera je imela prav zaradi Cankarja posebno slovesen značaj, kajti tako gledališka skupina kot občinstvo sta se dobro zavedala, kaj še danes pomeni Cankar za slovensko kulturo, četudi je čas že prekril tudi njegove drame z rahlo patino, ki pa ni načela njihove etične vsebine.

Kritično poročilo o predstavi bomo prinesli v eni prihodnjih števil; tu hočemo le naglasiti, da je Slovensko gledališče prav storilo, da je odprlo svojo sezono s Cankarjem in ga tako ponovno približalo našim ljudem. Da se mu je to posrečilo, smo lahko ugotovili po vtisih in razgovorih v naši javnosti te dni. To pa je obenem tudi razveseljiv dokaz, kakšni pomembni dogodki so že postale premiere Slovenskega gledališča za vso našo javnost. Ni mogoče zanikati, da postaja ta v zadnjih letih vse bolj odprta in dovezna za kulturno dogajanje, k čemur je veliko prispevalo prav Slovensko gledališče.

Ne moremo si kaj, da bi ne omenili tudi dejstva, da so postale premiere Slovenskega gledališča tudi prazniki monda-nega razkošja, ki morda res še razkriva nekoliko tipično meščanske miselnosti, še mnogo bolj pa razodeva resnični občutek spoštovanja do slovenske kulture in zavest o prazničnosti tega dogodka ter želje,

da bi vsakdo po svojih močeh prispeval k slovesnemu obhajanju teh praznikov. Lepota se pač vedno poda lepoti. In zato uživamo tudi nad tem.

»Župnik iz cvetočega vinograda« v Rojanu

Dijaki višjih srednjih šol pa so pod okriljem Slovenskega odra v nedeljo pripravili na odru katoliškega prosvetnega doma v Rojanu lepo predstavo igre »Župnik iz cvetočega vinograda«, po romanu z istim naslovom flamskega katoliškega pisatelja Timmermansa.

Režiral je Jože Peterlin, uvodno besedo pa je spregovoril pisatelj Alojz Rebula.

»SLOVENSKA SKUPNOST« POČASTILA BAZOVIŠKE ŽRTVE

V počastitev vseh, ki so darovali svoja življenja za domovino, je zastopstvo Slovenske skupnosti položilo na praznik Vseh svetih venec na grob bazoviških junakov pri sv. Ani.

ZANIMAJTE SE ZA TUJE STIPENDIJE

British Council je dal na razpolago diplomirancem italijanskih univerz ali umetniških visokih šol večje število stipendij za izpolnjevanje študija v Veliki Britaniji. Stipendije vključujejo tudi stroške za potovanje. V poštev pridejo diplomiranci vseh fakultet. Potrebno pa je znanje angleščine. Obrniti se je na zunanje ministrstvo, do 15. decembra letos. Večje število stipendij je dala na razpolago tudi Nemška zvezna republika, pa tudi Japonska in mnoge druge države.

Prav bi bilo, da bi se tudi naši slovenski diplomiranci zanimali za te stipendije, da bi dobili tako tudi mi počasi visoko kvalificirane strokovnjake, ki se ne bodo zanašali samo na papirnato diplomu v žepu.

DEŽELNI PRORACUNI PREVEDENI V SLOVENŠČINO

Deželna uprava Furlanije-Juljske Benečije je poskrbela za slovenski prevod celotnih dveh proračunov ustanove nanašajočih se na finančni leti 1964 in 1965.

Prevod omenjenih dveh ukrepov je bil objavljen v posebni izdaji obvestil tiskovnega urada dežele, ki stalno prinaša prevode zakonov in odločkov, ki izhajajo v »Uradnem vestniku avtonomne dežele Furlanija-Juljska Benečija«.

Kogar zanima dobiti izvod obeh deželnih proračunov v slovenščini, ali bi želel dobivati obvestila s prevodi vseh zakonov in pravilnikov objavljenih v »Uradnem vestniku avtonomne dežele Furlanija-Juljska Benečija«, se lahko obrne, tudi po telefonu, na Tiskovni urad v Trstu, trg Oberdan 5, tel. 69081, int. 58.

Deželna vlada zdaj že drugo leto izdaja »Uradni vestnik avtonomne dežele Furlanija-Juljska Benečija« v slovenščini, kar je vsega priznanja vredno. Pri tem pa je treba tudi poudariti, da je slovenščina, v kateri je pisan ta uradni vestnik, naravnost odlična, daleč najboljša od vseh uradnih listov v slovenščini, kar nam jih pride v roke. Po njem bi se lahko vzgledovali mnogi izmed tistih, ki pišejo in prevajajo uradne tečaste in zakone za osrednje slovenske uradne liste. Ta uradni vestnik je tako nadvse koristen in zanimiv vir slovenskega uradnega jezika, gibčnega, učinkovitega in zares — slovenskega.

POROKA

V soboto, 30. oktobra, sta se poročila v cerkvi sv. Frančiška v Ljubljani gospodična Darka Senčar, hčerka dr. Boga Senčarja z Opčin, in ing. Raša Benedik.

Mnogo sreče jima želijo v zakonu vsi prijatelji. Čestitkam se pridružujeta uredništvo in uprava N. 1.

GRADNJA NOVE BOLNIŠNICE NA KATINARI

Novo civilno bolnišnico v Trstu so vključili v vsedrjavni načrt za gradnjo bolnišnic. Ministrstvo za javna dela je zajamčilo za njo posojilo 400 milijonov lir.

Tržaški sklad in dežela sta za bolnišnico na Katinari tudi napovedala svoje prispevke, s čimer je zagotovljenih doslej poldrugo milijardo lir za njeno gradnjo.

RAZPISANA SO POSOJILA ZA GRADNJO STANOVANJ

Ustanova GESCAL, ki je naslednica INACASE, je razpisala natečaj za posojila v znesku 559 milijonov lir. Posojila je mogoče dobiti za gradnjo novih stanovanj v skupnem znesku 307 milijonov lir, za nakup stanovanj v znesku 140 milijonov ter za izboljšanje stanovanj v znesku 122 milijonov.

Posojila so v razmerju s številom stanovanjskih prostorov do najvišjega zneska 8 milijonov 20 tisoč lir ter morejo zanje zaprositi stalno bivaajoči v občinah Trst, Milje, Devin, Nabrežina, Dolina in Zgonik. Posojila bo treba vrniti v 20 letih s polletnimi obroki.

Beneška Slovenija

OBREDNE MOLITVE V FURLANŠČINI

Veliko veselje je zbudil med slovenskimi verniki v vaseh Beneške Slovenije nadškofijska odredba, da se morajo moliti določeni mašni deli tudi v slovenščini. Koncilski odlok, ki velja za vse jezike, je dobil končno veljavo tudi pri nas, čeprav se nekatere, tudi visoke glave, temu še vedno čudijo.

Omeniti pa moramo, da so se tudi furlanski rojaki začeli zanimati za pravice svojega jezika v cerkvi. Brali smo, da so se zbrali furlanski voditelji in kulturni delavci na 42. zborovanju furlanskega filološkega društva v Huminu pod predsedstvom državnega podtajnika senatorja Pellizza. Zborovavcem je predložil duhovnik Piace-reani predlog, naj bi se v škofijah, kjer prebivajo tudi furlanski verniki, uvedle pri maši in pri nekaterih obredih liturgične molitve v furlanščini. Zborovavci so predlog pozdravili kot popolnoma upravičen. Upati je, da bo cerkvena oblast izdala navodila, da se tej želji ustreže.

Trbiž:

ZA PRIHODNJO SEZONO

Turistične ustanove, pa tudi zasebniki po Kanalski dolini si prizadevajo, kako bi zagotovili boljšo turistično sezono. V prvi vrsti je seveda potrebno misliti na sodobno urejena gostišča.

Prav v tej smeri se je letos že marsikaj izboljšalo v trbiškem okolišju. Pri obmejnem prehodu na Kokovem je odprl zasebni podjetnik Ballerino nov hotel. Gostišče razpolaga s tridesetimi moderno opremljenimi tujskimi sobami in z vsemi drugimi restavracijskimi pritliklinami. Novi hotel bo dobro služil ne samo turistom, ampak tudi trgovskim zastopnikom, ki imajo stalna opravila na bloku. K odprtju hotela so prišli zastopniki oblasti iz Trbiža in iz Beljaka.

V Trbižu bodo tudi začeli kmalu graditi novo hotelsko poslopje in sicer prav v mestnem središču, kjer je bil »Schnablegger«.

Pisma uredništvu

»VSE PUNCE GOSPODIČNE«

Ameriški Slovenec je vtise, ki jih je dobil na obisku v domačem vipavskem kraju, takole prelin v verze:

*Ko sem prišel, sem se zavzel,
spremembe našel sem obile,
sosedov in prijateljev
so vrste se zredčile.*

*Ne »pej« ne »ma« ni več doma
v dolini naših dedov,
ker slovnica sedaj velja
v domovih vseh sosedom.*

*Doma povsod in naokrog
so šege zdaj različne:
stric, teta sta »gospod — gospa«,
vse punce »gospodične«.*

Vlado Premru - New York

GLASBENA MATICA V TRSTU

V soboto 13. novembra 1965 ob 21. uri
v Kulturnem domu

SLOVESNA AKADEMIJA V POČASTITEV 20. LETNICE OSVOBODITVE IN OBNOVITVE DELOVANJA GLASBENE MATICE

Sodelujejo: Orkester Glasbene Matice - Moški pevski zbor PD Prosek-Kontovel - Mladinski pevski zbori iz Devina, Nabrežine, Opčin, Proseka in Trsta.
Dirigent: Oskar Kjuder

OBCINSKI SVET

Goriški občinski svetovavci bodo imeli v ponedeljek zvečer precej dolgo sejo. Odbor je postavil na dnevni red kar 53 točk. Večina teh se tiče javnih naprav kot asfaltiranje raznih ulic in javne razsvetljave; športne naprave na Rojcah za katere bo treba najeti posojilo 129 milijonov lir; marsikje ni še urejena kanalizacija; potreba je ponekod še pokriti potok Koren; urediti vprašanje občinskega osebja in še dosti drugih točk.

Svetovavci so vložili tudi sedem interpelacij na župana. Med temi so nekatere, ki so potrebne hitre rešitve. Na primer popravilo ceste od Vinčičev v Pevmi proti Koštabonu, katero je zasul plaz; popraviti je treba tudi ceste v spodnjem koncu Podgore; rušijo se »kazermete« na Solkanski cesti. Vsepopovd kličejo potrebe, odkod bo pa prišlo kritje za nje?

NENADNA SMRT

V sredo so pokopali v Podgori znanega goriškega meščana Josipa Vogriča, ki je učakal 87 let. Našli so ga mrtvega v ponedeljek dopoldne v njegovem stanovanju na Katariniju. Po zdravniškem pregledu so u-

- Kanalska dolina

Tretji novi hotel pa že stoji na Razdvoju pri Zabnicah. Gradila ga je delniška družba, pri kateri so udeleženi tudi domačini. Ta hotel ima 42 sob s 85 posteljami.

S temi novimi gostišči je preskrbljeno tudi za turiste, ki se zadržujejo le po manj dni v Kanalski dolini.

Zabnice:**SPET SMRT NA CESTI**

Prejšnji teden se je na cesti med Zabnicami in Trbižem spet pripetila smrtna nesreča. Nekaj po polnoči se je peljal na motornem kolesu 27-letni delavec Siega iz Učje. Za njim je sedel njegov 19-letni tovariš Bruno Tolazzi iz Bele peči. Vozila sta precej naglo in najbrže je bila prav naglica vzrok, da sta treščila v obcestni kamen. Vozača je vrglo nekaj metrov naprej s tako silo, da si je razbil glavo in je na mestu izdihnil.

Tovariš se je tudi močno ranil, a je še imel toliko moči, da se je pobral in klical na pomoč. Prepeljali so ga v huminsko bolnišnico.

Fojda:**POZNA TRGATEV**

Okolica Fojde in Nem slovi že od nekdaj po svojih lepih vinogradih in dobrem vinskem pridelku. Zavetna in prisojna lega jo še vsako leto pomagala, da je grozdje tod okoli prej dozorelo kot drugje. Letos je pa bilo drugače. Nепrestano septemborsko deževje ni dopustilo zoritve. Zato so trtorejci odlašali s trgatvijo. Upali so, da bo oktobersko sonce kaj pomagalo. Nekateri gospodarji so začeli trgati šele v nedeljo. Še najstarejši ljudje ne pomnijo tako pozno trgatve.

Kljub odlašanju pa ni pridelek dosti pridobil, ne na množini, ne na kakovosti. Bendima ni bila torej prav vesela. Po starem je bilo to najlepše kmetovavčevo delo. Saj je mladina prepevala in ukala, da je bilo veselje. Danes pa še nje ni več. Vreme je vzelo vino, tujina pa mladino.

gotovili, da ga je zadela kap že prejšnji dan.

Vogrič je bil doma iz Podgore, kjer so njegovi imeli lepo posestvo. Rajnik se je pa odločil za vojaško službo. Najprej je služil pri avstrijski mornarici, potem pa kot orožniški stražmojster po raznih primorskih krajih. V pokoj je stopil že leta 1922. Živel je kot premožen hišni posestnik. Bil je do zadnjega zdrav in krepak ter je hodil po mestnih ulicah v strumnem vojaškem koraku. Otroci so mu že zgodaj pomrli, žena pa pred štirimi leti. Naj počiva v miru!

SLABO VREME SE BLIŽA

Po sončnem oktobru in po tako imenovanem »babjem poletju« se bližajo slabši dnevi z vlago, meglo in deževjem. Severno Evropo sta že zajela zima in dež. Ob izlivu reke Labe je vso severnonemško obalo zajelo viharo vreme. Ob praznikih je pihal mornik s hitrostjo 150 kilometrov na uro. Razburkano morje je zalilo obrežne kraje. V pristanišču Hamburgu je voda tri metre nad običajno gladino.

Vremenske prerokbe pravijo, da bo druga polovica novembra zelo mrzla. Računajo, da bo povprečna temperatura padla pod ničlo.

CESTA GORICA - GRADEŽ

Ze prejšnja pokrajinska uprava je sprejela načrt za izpeljavo ceste iz Gorice do Gradeža. Nova smer se bo ponekod posluževala že sedanjih cestišč, deloma bo pa tekla po novih progah.

Njen začetek bo pravzaprav v Štandrežu. Šla bo po novi, spodnji smeri do Sovodenj, kjer bo treba zgraditi nov most čez Vipavo. Nato bo tekla po levi strani Soče mimo Skocijana, Foljana in Turjaka do Vile Morosini, kjer bo prestopila na desno soško stran.

Cesta bo dosti krajša od sedanje in se bo tudi izognila ozkih ovinkov skozi naseľja. Spodnji del trase je pokrajinska uprava že dala v zakup gradbenemu podjetju Tacchino iz Gorice za 73 milijonov lir. Polagoma bodo prišli na vrsto tudi drugi odseki. Nazadnje še del iz Štandreža do Zagraja.

Nova cesta bo brez dvoma velikega turističnega pomena.

NOVO SIROTIŠČE

V Gorici deluje že 176 let zavod za zapuščene in osirotele deklice italijanske narodnosti. Ustanovil ga je veliki človekoljub duhovnik Giovanni Contavalle, ki je večino svojih let preživel v Gorici kot dušni pastir. Svojo veliko hišo na gradu in vse svoje premoženje je zapustil za vzgojo osirotelih otrok. Stara stavba je pa postala že zdavnaj neustrezna za svoj namen.

Z občinsko pomočjo in z najetim posojilom je začela dobrodelná ustanova graditi moderno poslopje v ulici Garzarolli. Stroški za novo zgradbo so preračunani na dvesto milijonov lir.

Pravilno in potrebno je po vseh zakonih, da se pomaga revni mladini, ki se vzgaja v takih dobrodelnih zavodih. Nehote se spomnimo, da imamo tudi Slovenci v Gorici podobne zavode in da so tudi ti potrebni podpore od kakih oblasti.

Iz Goriške

Krmin:**POVZDIGNIMO TURIZEM**

Krminska okolica, ne le proti furlanski ravnini, ampak tudi na drugo plat Krminske gore proti Brdom, je vsa polna še neznanih naravnih lepote. Poznajo jih domačini, pa tudi mnogi lovci, ki imajo tod nekoliko pravi raj.

Novi krminski občinski upravniki so zato prišli do sklepa, da je treba te naravne lepote odkriti širšemu svetu in jih turistično ovrednotiti. Zato so povabili sredi meseca deželne in pokrajinske predstavnike na županstvo, da jim razložijo svoje načrte za razvoj turizma. V prvi vrsti je potrebna cesta, ki bi bila nekaj podaljšek briške »ceste češenj in vina« ter bi bila speljana tudi na Krminsko goro. Predvideva se podaljšek ceste od Jazbin do Prevala proti Subidu in od tam po severnem pobočju Krminske gore na vrh. S te točke se odpira čudovito lep razgled do morja in proti severu do Triglava. Cesto nameravajo speljati še dalje proti Bračanu in bi se tako povečal tudi njen gospodarski pomen. Udeleženci razgovora s predsednikom deželnega odbora Berzantijem so si ogledali nove smeri tudi na kraju samem. Stroški za popolno ureditev te turistično-gospodarske povezave krminsko-briškega okraja bi znašali okrog 80 milijonov lir. Deželni predsednik je obljubil, da se bodo dela kmalu začela in da bo nova cesta vsaj v dveh letih odprta za promet.

TURISTIČNE POBUDE

Goriška pokrajinska turistična zveza je sprejela na zadnji seji vrsto predlogov za razvoj turizma v naši deželi. Odobrila je strošek enega milijona lir za turistično reklamno v tujih listih in obzornikih. Izdala bo tudi v veliki nakladi žepne koledarčke s slikami zanimivejših krajev v pokrajini.

Odbor je tudi razpravljal o potrebi stavbe za sedež Turistične zveze. Prostor je že izbran na podaljšku ulice Roma, zadaj za palačo Trgovinske zbornice. Proračun za stavbo znaša okrog 70 milijonov lir.

Hvalevredna je tudi pobuda, da se organizirajo jezikovni tečaji za organe javne varnosti. Tečaj bo trajal šest mesecev. Obiskovali ga bodo orožniki, policisti in finančarji. Učili se bodo tujih jezikov, predvsem slovenščino in nemščino.

Pevma:**NA POKOPALIŠČU**

Domače pokopališče je letos kazalo obiskovavcem grobov kar čedno lice. Mestna občina je po posredovanjih z različnih strani poskrbela, da je poslala dva delavca, ki sta očistila steze in jih posula s peskom. Družine rajnih so pa kakor vsako leto okrasile grobove s cvetjem. V takšnem stanju bi moralo biti pokopališče skozi vse leto, tudi zato, ker hodijo mimo mnogi izletniki in meščani, ki imajo tudi tu pokopane svoje. Občina bi morala od časa do časa poskrebti za čiščenje pokopališča. Še bolje, če bi nastavila stalnega čuvaja ali grobarja.

Na praznik Vseh svetih je bil okrašen s cvetjem tudi spomenik padlih sredi vasi. Venec je položil tudi jugoslovanski generalni konzul iz Trsta.

Marksizem, socializacija in gospodarstvo

(Nadaljevanje s 6. strani)

pravnega položaja podjetja? Prav tako je vprašanje dobčka in akumulacije kapitala ekonomsko nujno tako za privatno kakor za družbeno podjetje. Zatorej ne more biti vprašanje o ekonomski verjetnosti, dobičku in kapitalu kriterij in merilo za lastninsko pravno vprašanje v sodobnem gospodarstvu. Pač pa so za to odločilni neekonomski činitelji, politični in sociološki, prvenstveno psihološki. Zatorej so tudi *politiki*, kot pravi avtor, podjetje Volkswagen z dekretom privatizirali. Ne pove pa, da so podjetje spremenili v eno največjih delniških družb na svetu s približno en milijon in šeststisoč delnicami, tako da je premoženje prešlo iz anonimne državne v dejansko družbeno lastnino s potrebno zainteresiranostjo na eni in odgovornostjo na drugi strani. A o teh modernih oblikah gospodarstva bi bilo treba obširneje razpravljati na drugem mestu.

Spričo pomembnosti, ki jo pripisuje avtor svoji osnovni misli o objektivizaciji verjetnosti za gospodarsko in družbeno življenje, moram nekoliko bolj osvetliti to vprašanje. Na str. 103 beremo: »Dinamika podjetja nastaja iz gospodarskega delovanja, posebno iz »nakupa in prodaje«. Gospodarsko delovanje v določenem času nastane vsled individualnih odločitev gospodarskega »operativca«. Odločitve padajo na podlagi verjetnosti, ki jo »lastnik« določa različnim možnim potekom posla.« Na str. 107 pa vidimo, da avtor istovetno kupčijski odnos s privatno lastninskim odnosom, ke govori, da povzroča ta alienacijo človeka.

Predvsem gospodarsko delovanje v zahodnem gospodarskem sistemu s privatno lastnino ne nastaja iz »nakupa in prodaje«, (to je ožji trgovinski pojem) marveč bistveno iz mehanizma trga, za katerega velja ekonomska zakonitost ponudbe in povpraševanja. Za vprašanje ponudbe pa je poleg ostalih ekonomskih činiteljev kot so investicijski, tehnološki, organizacijsko-sociološki in drugi, važna tudi racionalna kalkulacija, ki izraža vrednotenje gospodarske verjetnosti. A ta racionalna kalkulacija je ekonomsko nujno potrebna za vsako gospodarsko podjetje, bodisi privatno ali državno odnosno družbeno. Zato, kot smo že povdarili, vprašanje gospodarske verjetnosti in njene objektivizacije ne more biti odločilni kriterij za presojo in utemeljitev lastninsko pravnega položaja podjetja, odnosno socializacije.

Prav tako ni možno istovetiti kupčijskega odnosa s privatno-lastninskim. To je ožji, trgovinski pojem. Cirkulacija in razdelitev gospodarskih dobrin pa je potrebna v vsakem gospodarskem ustroju tako v privatno — lastninskem kakor v državnem odnosno družbenem. Zato ne more biti »kupčijski odnos« isto kot privatno-lastninski odnos odnosno kriterij za njegov obstoj, kaj šele za neko aliennacijo človeka.

Iz navedenega je razvidno, kako avtor operira z nejasnimi pojmi, ki vodijo v prav tako dvoumne zaključke. To je velika škoda, ker vsebuje razprava sicer mnogo tehtnih misli in opazovanj.

GOSPODARSKA STVARNOST JE DRUGACNA

Vsekakor je gospodarska stvarnost dokaj drugačna, kot nam jo skuša prikazati avtor v tej razpravi. Tako n. pr. pravi: »Če bi lahko turistično področje vključili v neki širši sistem objektivne verjetnosti, bi najbrže lahko brez škode podružbenili tudi to gospodarsko področje.« A dejstva so prav nasprotna. Turizem in gostinstvo ne predstavljata samo manjših gospodarskih organizacij, temveč je pri tej dejavnosti odločilen osebni kontakt z ljudmi, kar je diametralno nasprotno od industrijske proizvodnje na tekočem traku. Zatorej bi podružbenjenje tega področja pomenilo prav obratno — veliko škodo. To so uvideli tudi »socialistični« ustroji in se zato v Jugoslaviji pripravljajo preosnova prav za privatizacijo drobnega gostinstva.

Res, marsikdaj ni v redu naš koncept lastnine, a to ne samo privatne!

SOCIALIZACIJA

Nejasen je avtor tudi glede vprašanja socializacije, o kateri ne podaja točne opredelitve. Tako pravi na str. 102: »Socializirati pomeni v najglobljem smislu besede napraviti, da individualno zavisi od kolektivnega, posamezno od celote.« To je vse presplošna opredelitev, brez prave ekonomske in sociološke utemeljitve. Sicer se bolj izjasni, ko

GOSPODARSTVO

Za večji pšenični pridelek

Pridelovalci pšenice imajo pred očmi cilj, da bi dosegli hektarski donose 100 q zrnja ali pridelek enega kg zrnja na vsaki m². Je ta cilj dosegljiv? Brez dvoma! To je odgovor, katerega dajajo dosedanje izkušnje. Poglejmo:

Če ocenimo pridelovanje pšenice v zadnjih 6 - 7 desetletjih, takoj ugotovimo, da se je hektarski donos zelo dvignil. Najmanj početveril se je. Okrog l. 1900 so sejali samo pozne sorte, ker drugih niso imeli. Sejali so ročno — na široko, gnojenje pa je bilo zelo siromašno, zlasti pa gnojenje z dušičnatimi gnojili; umetnih še niso poznali, čilski soliter pa je bil sorazmerno drag in tudi zelo malo znan. Zato pa so bili tudi pridelki temu sorazmerni. Kdor je pridelal 1 kg zrnja na 10 m², se je že pohvalil.

Ob koncu prve četrtine tega stoletja je bila kmetijska tehnika glede pridelovanja pšenice sorazmerno že visoko razvita. Do takrat so že vzgojili nekaj zgodnjih sort, vpeljali in razširili so sejanje s sejalkami, torej sejanje v vrste, odkrili so razna umetna dušičnata gnojila, zlasti hitro topljivi apneni soliter, takrat znan kot Norge — in Leunasalpeter. Prvi je bil norveška iznajdba, drugega pa so odkrili Nemci, a ne kot gnojilo, marveč kot nadomestilo čilskega solitra, katerega niso mogli dobiti, a so ga nujno potrebovali za izdelavo streliva. — V dobi pred zadnjo svetovno vojno so glede pšenice izvršili zelo važno delo tudi italijanski znanstveniki, ki so hektarski donos pšenice potisnili preko 50 stotov. — Največ so dosegli z uporabo visokih količin dušičnatih gnojil.

V zadnjih dveh desetletjih je kmetijska tehnika glede pšenice zopet napredovala.

Stare pozne sorte so izginile, a ista usoda je zadela tudi prav zgodnje, uveljavile pa so se srednjepozne. Zelo so se povečale količine gnojil, saj raztrosijo na en ha samo apnenega solitra do 8 in tudi več stotov. V zadnjih letih se močno uveljavljajo herbicidi, to so sredstva za uničevanje plevela. Herbicidi ponekod prihranijo celo oranje, to je obračanje zemlje. — Nadaljnja novost je sejanje pšenice v jamice, s čimer se ustvarijo pšenični grmiči. Propagatorji sejanja v jamice trdijo, da bo na ta način najlažje pridelati v 25 jamicah enega m² potrebnih 600 stebel s klasi, ki bodo dali načrtovani pridelek 1 kg zrnja na en m². Temu cilju se že bližamo. — Pred zadnjo vojno smo bili s koruzo približno tam, kjer smo danes s pšenico, a s hibridno koruzo smo dosegli hektarski donos 100 stotov že pred leti in je že postavljena kot cilj nova znamka: hektarski donos 200 stotov.

Pri pšenici, enako kot pri drugih kulturah, dosežemo zaželjeni cilj z dobrim semenom, pravočasno setvijo, pravilnim obdelovanjem in primernim gnojenjem, z dobro kmetijsko tehniko.

ITALIJANSKI PRORACUN ZA LETO 1966

Leta 1966 bo izdala italijanska vlada 891 milijard več, kakor pa bo dobila vplačil iz raznih davkov. Finančni proračun za prihodnje leto, katerega je pričel v torek pretresati senat, predvideva namreč 8 tisoč 13 milijard izdatkov in 7 tisoč 121 milijard dohodkov. Izdatki bodo porazdeljeni takole: 84 odstotkov bo šlo za tekoče izdatke, to je za normalno poslovanje tega državnega aparata, 16 odstotkov pa bo porabljenih za investicije.

govori o socializmu kot o »manj naključnostni družbi«, do katere naj bi pripeljala objektivizacija verjetnosti. Ta pa je, kot smo videli, ne odločujoč in ne merodajen, temveč le eden spremnih činiteljev gospodarskega delovanja. Poleg tega pa je družbeno delovanje mnogo več kot zgolj ekonomsko.

SOCIALIZACIJA IN RAZREDNA NASPROTJA

Avtorjeva trditev na str. 110, da »nosi marksizem na sebi tako negativne in ustrahujoče poteze izključno vsled svoje razredne teorije in prakse«, je pa v nasprotju z njegovo trditvijo na str. 100, ko pravi, da »je prevzem oblasti alfa in omega marksistične družbene prakse«. Če bi trdil, da je prvo le spretna in hkratu nemoralna maska za drugo, bi bila stvar razumljivejša. Sploh pa vsebuje razprava več sličnih protislovij in nejasnosti.

SOCIALIZACIJA IN MI

Hipoteza, da se bo politična oblast v klasičnem smislu na ravni komunizma preživela, ni, kot trdi avtor, jugoslovanski, temveč že Marxov koncept. Jugoslovanski je le praktični poizkus neke vrste decentralizacije oblasti, uvažanja delavskih svetov in lokalnih skupnosti, kar se je pa ob zadnji gospodarski krizi in preosnovi izkazalo za dokaj iluzorno. Kolikor pa gre za samo načelo, pa izgleda, da bi bilo življenje sodobne družbe brez politične oblasti v klasičnem smislu bolj zapleteno in težje. Zatorej avtor napačno tolmači Teilhardov zakon evolucije v zvezi s tem vprašanjem.

Tudi razpravljanje o narodnosti ni dovolj jasno in utemeljeno, tako načelno kot v pogledu na marksistično odnosno konkretno jugoslovansko stvarnost. A o tem bi bilo treba obširnejše razprave.

Nejasno odn. protislovno je nadalje avtorjevo nmenje, da je potrebno reševati na »nov« način problem neskladnosti marksističnega sistema in politične demokracije glede na dejstvo, da v zadnjem odstavku razprave prihaja do zaključka, da je socializem sam le še »iluzija«. Če je »socializem iluzija«, potem ostanimo na realnih tleh, osvobodimo se mitov in problem bo rešen, ali ne? Oziroma, kaj sploh hoče avtor? Na eni strani skuša dokazati utemeljenost in celo nujnost družbene lastnine in socializacije z hipotezami, ki, kot smo videli niso niti ekonomsko merodajne, kaj šele sociološko; po drugi strani pa toži nad človekom, ki ga ta socializacija spreminja v masovno bitje, ki je ujet v družbene mehanizme in determinizme, v brezizhodno imanenco. Ali ne gre avtor, kot smo že uvodno povdarili, očitno mimo jedra problematike?

NOVO SE PORAJA IZ OBSTOJECEGA

Kljub vsem pomanjkljivostim (vseh se nismo mogli niti dotakniti) ima Lokarjeva razprava mnogo tehtnih misli (o odgovornosti in dr.), a žal marsikje brez doslednih zaključkov, in je pomembna tudi zato, ker nam razkriva, kako so naši izobraženci nepoučeni o najvažnejših eksistenčnih vprašanjih našega časa. Potem se ni čuditi, da nosijo v sebi »nepotešeno pričakovanje nečesa povsem »novega«. Ze, a novo se poraja iz obstoječega, zato moramo najpreje poznati sedanjo stvarnost in jo razumeti na osnovi zgodovinskega degajanja. Za oblikovanje »novega« in bodočega pa poglobimo svoj študij družbenih znanosti, oblikujmo predvsem svojo lastno osebnost v intelektualnem in etičnem pogledu. To je naš problem. In »Most« naj ga s kvalitetnimi članki pomaga reševati.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

JUGOSLOVANSKI ŠKOFIJE ZA NAŠO MANJŠINO

Jugoslovanski škofje so izročili sv. stolici spomenico, v kateri so se pritožili nad postopanjem italijanskih oblasti s slovensko in hrvaško duhovščino in s slovenskim in hrvaškim prebivalstvom v Italiji.

Poudarili so, da je italijanska vlada prepovedala v šolah verouk v materinem jeziku in da zaradi takega postopanja trpe tudi cerkveni interesi. V svojem odgovoru na to spomenico naglašajo sv. stolica, da stoji v tem oziru na istem stališču kakor pokojni papež

180.

Dr. E. BESEDNJAK

Benedikt XV. in da zahteva tudi ona **verski pouk v materinščini**.

Opozarja pa na položaj v Italiji, ki sv. stolico ovira, da ne more izvršiti tega, kar bi hotela. Obljublja pa, da bo vse storila za slovensko in hrvaško duhovščino, kar je v njeni moči.

PARLAMENT KONČAL SVOJE SEJE

V trenutku, ko so se zbirali poslanci v Rimu, da bi prisostvovali seji zbornice, in so se tudi naši poslanci pripravljali na ta nastop, je nenadno izšel kraljevi odlok, s katerim se je končalo zasedanje rimskega parlamenta.

To ne pomeni, da je zbornica razpuščena, pač pa se seje za negotov čas ne bodo vršile — je bilo rečeno v odloku. S tem so obremenjene odpravljene predprave poslancev, da jih ne sme sodnija zasledovati brez dovoljenja zbornice. Odslej naprej oblasti lahko primejo vsakega poslanca in ravnaajo z njim

tako, kakor s slehernim drugim državljanom. To je posledica kraljevega odloka.

Zakaj je Mussolini storil ta korak? Mussolini ni zaprl parlamenta zato, da lahko vtakne v luknjo par poslancev, temveč iz globljih vzrokov. Ali zato, ker se je bal, da ne bi dobil v parlamentu večine?

Če pomislimo, da ni imela njegova stranka v zbornici niti 50 poslancev, nasprotno stranke pa skoro 500, bi bilo res mogoče, da ostane pri glasovanju v manjšini. Se je torej Mussolini umaknil iz strahu pred večino? Kaj še! V rimskem parlamentu se ni bilo treba bati vladi nič hudega.

Ogromna večina poslancev je bila vladi pokorna in se ni upala glasovati proti fašizmu. »Celo gospodje, ki pišejo po različnih listih najostrejšie članke proti vladi, se v zadnjem trenutku premislijo in glasujejo v parlamentu za vlado. Za sedanje zasedanje parlamenta je Mussolini pripravil predlog, naj mu zbornica da še za eno leto pooblastilo, da sme vladati in izdajati zakone brez njene odobritve. Ali so bile parlamentarne skupine takemu pooblastilu nasprotne? Ne! Večina strank je bila že izjavila, da pooblastilo dovoli,« je zapisalo tedanje naše glasilo.

NOVE VOLITVE

»Nekateri listi trdijo, da so fašisti sami pritiskali na vlado, naj ne zahteva več od parlamenta novih pooblastil. Fašisti želijo, naj se razpišejo volitve, ker je stranka danes dovolj močna, da dobi večino.

Če se razpišejo nove volitve, bo sicer konkurenca za nekaj časa postala še bolj ostra, a volitve bodo vendar položaj razčistile in stranko utrdile. Iz teh vzrokov so baje fašistovski voditelji sklenili zaključiti zasedanje

parlamenta, čemur morajo v kratkem slediti volitve.

Mussolini je izjavil, da se glede bodočih volitev še ni odločil, toda to strank ni pomirilo. Volilni boj bo težaven, ker bo dobila najmočnejša stranka nič manj ko dve tretjini vseh poslancev in ostane za ostale stranke le malo mest na razpolago. Majhne skupine sploh ne pridejo v poštev, ker jih volilni boj popolnoma zmelje.

Vzemimo kot primer našo manjšino. Pri prvih volitvah so imeli Slovenci in Hrvati vsega skupaj pet poslancev, pri drugih dva, tako da smo na podlagi novega volilnega reda zgubili dve tretjini predstavnikov.

Spričo teh dejstev so se zbrali k posvetovanju znani socialisti pod vodstvom Turatija in v posebni resoluciji pozvali stranko, naj premisli, ali se sploh splača vdeležiti se prihodnjega volilnega boja.

Socialisti namigujejo, da se umaknejo iz boja zaradi nasilstev, ki groze volilcem. V svoji resoluciji silno ostro napadajo fašistovsko vlado ter ji očitajo, da ruši s svojim režimom temelje, na katerih sloni civilizirano življenje človeštva.

Fašisti so bili seveda zaradi te resolucije silno ogorčeni in so javno protestirali, dolžeč zmerne socialiste, da obrekujejo Italijo kot deželo brezpravnosti in nasilja.

Mussolini je dal v odgovor objaviti, da bo povabil v Italijo poslance drugih držav, naj prisostvujejo volilnemu boju in opazujejo od blizu, če se vrše volitve res svobodno.

V petek 25. januarja 1924 je izšel kraljevi odlok, ki je določal:

Točka 1: Poslanska zbornica je razpuščena.

Točka 2: Volitve poslancev v novo zbornico se bodo vršile 6. aprila 1924.

Točka 3: Senat in nova zbornica se zbereta dne 24. maja 1924 k zasedanju.

(Dalje)

»Toda kdo ste vi?« je vprašal Francis. »In kaj pomeni vse to? Dejstvo je, da se mi že nekaj časa dogajajo take čudne stvari, vse se razvija zame tako noro, kot da sem zblaznel ali kot da sem se znašel na kakem drugem planetu. Toda vaš obraz mi vzbuja zaupanje. Zdite se mi moder, prijazen in izkušen človek. Zakaj ste se mi na tako nenavaden način približali?«

»Vse ob svojem času,« je odgovoril tujec. »Toda zdaj mi rajši povejte, kako da se je Maharadžov diamant znašel v vaših rokah?«

»Maharadžov diamant?«

»Če bi bil v vaši koži, ne bi tako glasno govoril,« je odvrnil tujec. »Gotovo, diamant, ki ga imate v žepu, je Maharadžov diamant. Imel sem morda že dvajsetkrat priložnost, da sem ga videl in držal v rokah, ko sem si ogledoval zbirko Sira Thomasa Vandeleura.«

»Sira Thomasa Vandeleura? Generala? Mojega očeta?«

»Vašega očeta?... Glej no, zares nisem vedel, da ima general otroke.«

»Jaz sem njegov nezakonski sin, gospod...« je rekel Francis in zardel.

Oni se je nekam slovesno priklonil, kakor človek, ki se oprošča pri sebi enakem. Ob tem se je začutil Francis olajšan in potolažen. Družba tega človeka mu je dobro dela, vzbujal mu je zaupanje in spoštovanje. In skoraj nehote se je dotaknil roba svojega klobuka, kakor v navzočnosti kake višje osebe.

»Zdi se mi, da vaše dogodivščine niso bile posebno miroljubne, veste,« je pripomnil tujec. »Vidim, da imate ovratnik na srjaci odtrgan, podplutbe na obrazu in prasko na čelu... Ne zamerite, če vas vprašam, kako ste si prisvojili ogromno vrednost, ki jo imate v žepu?«

»Oprostite,« je rekel Francis. »Ničesar si nisem prisvojil. Povem vam, da mi je dala ta diamant miss Vandeleur, pred eno uro v rue Lepic.«

■ 38 ■

MAHARADŽOV DIAMANT

R. L. STEVENSON

Zgodba o hiši z zelenimi polkni

»Miss Vandeleur v rue Lepic? Oh, to me zelo zanima. Nadaljujete, prosim.«

»Moj Bog!« je tedaj vzkliknil Francis.

Nenadno mu je prišlo v spomin, da je videl, kako je mr. Vandeleur vzel neki predmet s prsi svojega uspavanega obiskovavca, in zdaj je bil prepričan, da je bil tisti predmet ta tok iz marokanskega usnja.

»Ste se česa spomnili?« je vprašal tujec.

»Poslušajte me,« je dejal Francis. »Ne vem, kdo ste, vendar verjamem, da ste človek, ki je vreden zaupanja in da mi lahko pomagate. Znašal sem se v velikih težavah. Potrebujem nasveta in pomoči, in ker me vabite, naj vam vse povem, bom to rad storil.«

Nato mu je na kratko poročal o vseh svojih dogodivščinah, vse od dneva, ko je govoril z ravnateljem podjetja.

»Čudna zgodba!« je vzkliknil tujec, ko je mladenič končal. »Vaš položaj je poln pasti in nevarnosti. Nekateri bi vam v vašem primeru svetovali, da bi poiskali svojega očeta in mu izročili diamant. Jaz pa imam drugačno idejo. Natakari!« je poklical. Natakari se je približal.

»Bodite tako prijazni in prosite ravnatelja, naj pride sem.«

Natakari se je kmalu vrnil v družbi z ravnateljem, ki se je vljudno priklonil.

»Bodite tako dobri in povejte temu gospodu moje ime,« je rekel tujec in namignil na Francisu.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

«Primorje» prvak

NOGOMETNI FINALE

V četrtek, na državni pravniki, sta bili finalni tekmi nogometnega turnirja v okviru 8. športnega tedna športnega združenja »Bor« v Trstu.

»Primorje« s Proseka je premagalo moštvo »Breg« s 3:2 (0:0) in si s tem osvojilo prvo mesto tega turnirja. »Repenc« pa je premagal »Zarjo« iz Bazovice z 2:1 (1:1).

Tekmi sta bili zelo živahni in zagrizeni, kot kaže rezultata. Moštva so si bila precej enakovredna in o končnih rezultatih je odločala bolj vztrajnost oziroma zagrizenost kakor kaj drugega. V obeh tekmah je prihajalo do napetih situacij in nepričakovanih preobratov, kakor n. pr. v tekmi med »Primorjem« in »Bregom«, ko so Brežani v dveh minutah zabili dva gola, s katerima so izenačili in prešli v vodstvo, kar pa moštva »Primorja« vendarle ni demoraliziralo. Vztrajalo je, se še nadalje pošteno borilo za vsako žogo in končno — zmagalo, ko se je že zdelo, da bodo morale tekmo odločiti enajstmetrovke.

Omeniti je še, da je med tekmama deževalo, kar je zelo oviralo akcije na igrišču. Vendar tudi to ni moglo zadušiti športne vneme naše mladine. Dež in hlad sta sicer mnoge odvrnila od tega, da bi si prišli ogledat zanimivi tekmi, vendar se je na igrišču na stadionu I. maja kljub temu zbralo lepo število gledavcev, ki so podžigali »svoja« moštva.

PRED SVETOVNIM NOGOMETNIM PRVENSTVOM

Svetovno nogometno prvenstvo dobiva vedno bolj svoj dokončni obraz. Znani so v glavnem že skoraj vsi gotovi in verjetni udeleženci finalnega turnirja, le v nekaterih izločilnih skupinah bo še potrebno razčistiti nekaj nejasnosti. Čez dobra dva meseca bodo morali zaključiti kvalifikacijski del prvenstva in 31. decembra bodo tako znani že vsi finalisti.

Do začetka svetovnega nogometnega prvenstva manjka še osem mesecev. Organizacija vse prireditve je v polnem teku in prireditelji so pred kratkim objavili nekaj podrobnosti. Med temi je podatek, da so doslej na britanskem otoku prodali že za 640 milijonov lir vstopnic, to je približno petino celotnega števila. Angleži so sicer predvidevali, da bodo ob tem času kasirali že okrog 700 milijonov lir, vendar pa so tudi s sedanjim izkupičkom zadovoljni, saj ni doslej še nobena druga prirediteljica svetovnega prvenstva niti približno dosegla takega uspeha, ki pomeni rekord.

Dve tretjini prodanih vstopnic so doslej kupili Britanci, eno pa tujci. Čeprav je Evropa le nekaj deset kilometrov oddaljena od Velike Britanije, pa vlada za prvenstvo vendarle največje zanimanje v daljni Braziliji. Tam so doslej prodali že nad 3000 vstopnic. V Mehiki so jih kupili nad 800, v Franciji 620, v Izraelu 600, v Južni Afriki 550, itd.

Veliko zanimanje vlada za svetovno nogometno prvenstvo tudi med časnikarji. Doslej je zahtevalo časniške izkaznice 1.073 poročevalcev, od tega skoraj 400 iz Velike Britanije, ostali pa so izozemci. Italija in Nemčija bosta poslali vsaka po 54 časnikarjev. Brazilija 86, Švedska 61, Sovjetska zveza 60, iz drugih držav pa bodo prispeli manjši »oddelki sedme sile«.

Zaradi tolikega zanimanja bodo prireditelji natisnili milijon in pol uradnih sporedov, ki bodo obsegali 64 strani. Angleži se kar nič ne bojijo, da bi ostala tako visoka naklada sporedov neprodana, kajti pri njih take reči ne le berejo, ampak tudi zbirajo. Pred tremi leti so morali zaradi zbirateljev ponatisniti program tekme Anglija-Evropa celo še pol leta po srečanju.

Vsaj ti podatki toraj kažejo, da se obeta na prihodnjem svetovnem nogometnem prvenstvu dokajšen naval gledalcev. Angleži so na splošno disciplinirano občinstvo. Za vsak primer pa so varuhi javnega reda na otoku spričo predvidenega navala le poskrbeli za več varnostnih ukrepov, ki so naperjeni zlasti proti razgrajčemu na tribunah.

Predvsem bo vse dohode na stadione nadzorovala policija, ki bo bolj znane razgrajče preventivno odstranila. Tujcev ne bodo pustili na tribune v večjih skupinah, temveč jih bodo razpršili na manjše družbe. In končno — pijače v bufejih bodo prodajali le v papirnatih kozarcih. Ti pač ne bodo nevarni, če se bodo začeli bombardirati z njimi.

AVTOMOBILSKO TEKMOVANJE

V četrtek je bilo tudi avtomobilsko tekmovanje »Bora«. Udcležilo se ga je 36 avtomobilov.

Toda do hipa, ko je šel naš list v tisk, rezultati še niso bili objavljeni.

STRELSKE TEKME

Isti dan so se začele tekme v streljanju z zračno puško. Nastopilo je 59 tekmovalcev. Največ točk sta dosegla Ugo Ferluga z Opčin, ki je zbral 83 točk od sto možnih, in Erminij Ambrozet (»Gruden«), ki je dosegel pet točk manj. Tretji — Franc Bole z Opčin — je dobil 76 točk.

Tekmovanje v streljanju se je nadaljevalo v petek zvečer.

NE BO TEŽAV V MEXICO CIUDAD

Mnogo črnila je bilo že porabljenega na račun prihodnjih olimpijskih iger v Mehiki. Prestolnica te države — kjer bodo igre — leži namreč 2.400 metrov nad morsko gladino in zdravniki ter drugi strokovnjaki so z dolgimi in učenim članki zatrjevali po vsem svetu, da bodo imeli tekmovalci zaradi razredčenega zraka velike težave.

Domačini so sicer trdili nasprotno. Dokazovali so celo, da ni med njihovim podnebjem in ostalimi drugod po svetu nobene bistvene razlike. Toda tega jim ni nihče verjel in so vsi menili, da pač skušajo braniti le svoj položaj.

Pretekle dni pa so se začele v Mexico Ciudad male »olimpijske igre«, ki so bile nekakšna generalka leto dni pred praviimi igrami. Povabili so številne odlične športnike skupno z njimi pa je prišla tudi prava armada vsakovrstnih strokovnjakov, da bi preučili pogoje tekmovanja.

ŽENA IN DOM

BODITE LJUBEZNIVE

Mnogokrat imamo priložnost prisostvovati v javnosti ali na obisku pri znancih in prijateljih prizorom, ki napravijo na nas neprijeten vtis. Dogaja se, da se žena pred tujci obregne ob moža in se neljubeznivo vede do njega. Morda ima vzrok za to, ali meni, da ga ima, toda vsaka žena bi se morala skrbno varovati pred tem, da bi v javnosti in pred tujci, zlasti pa še pred znanci kazala svojo nevoljo do moža in ji dajala duška. S tem hoče morda osramotiti moža, v resnici pa osramoti le samo sebe in vzbudi v ljudeh pomilovanje do moža, ki ima tako grobo in neinteligentno ženo, ker če bi bila pametna, bi ne skušala njemu in sebi jemati ugleda s takimi nastopi.

Zato se skušajte premagati, tudi če v vas še tako vre, in to ne samo v javnosti, ampak tudi doma in med štirimi očmi. Zavedajte se da z neljubeznivostjo ne boste ničesar dosegle, in če ste po pravici užaljene, boste s takimi nastopi moža le še bolj zakrknile in mu dale občutek, da ima on prav, ker s »tako« ženo res ne more biti boljši. In do takega mnenja bodo prišli tudi vaši znanci. Že pregovor pravi, da »lepa beseda lepo mesto najde«, in to velja tudi za razmerje med zakoncem. Seveda velja to tudi za moža, ne le za ženo. Vendar pa je predvsem žena tista, ki naj bi s svojo ljubeznivostjo in dobroto ustvarjala ozračje v družini.

Poskusite in boste videle, da boste z ljubeznivim obnašanjem več dosegle pri možu kakor pa z neprestanim godrnjanjem in nerganjem, ki vzbuja v možu prepričanje, da ima »sitno babo«, in obžalovanje, da je tako slabo izbral. In pri tem je vendar jasno, da tedaj, ko je izbral, niste bile take. Kazale ste se veliko bolj ljubeznive in ste najbrž take tudi bile.

Skušajte biti spet take, kakor ste bile takrat, ko vas je spoznal, tudi če to ni vedno lahko. Seveda ljubeznivost še ne pomeni šibkost, namreč da bi se morale v vsem ukloniti in prenašati vse možne napake. Toda skušajte mu dopovedati z ljubezni-

Zdravniki, biologi, trenerji, in drugi so se resno lotili svojih nalog, da bi pravočasno ugotovili vpliv višine na zmogljivost svojih varovancev. Toda skoraj vsi napori, da bi našli nekaj, kar bi govorilo proti temu kraju kot sedežu tako velikega tekmovanja, so bili zaman.

Predvsem so ugotovili, da so splošni atmosferski pogoji v Mexico Ciudad idealni. Temperatura zraka, pritisk, vlaga, veter, vse to je bilo v najboljšem redu. Prav tako je bilo s storitvami tekmovalcev. Ne le da niso imeli težav, zabeležili so celo odlične rezultate.

Strokovnjaki so pozorno spremljali zlasti nastop ene izmed najbolj napornih panog: kolesarstva. Rezultati v tej disciplini so bili nad vse ohrabrujoči. Vsi boljši tekmovalci so dosegli boljše čase, kot na olimpijskih igrah v Tokiu. Italijan Guerra je celo dosegel najboljši rezultat v svojem življenju v zasledovalni vožnji.

V treh dneh kolesarskih tekmovanj so padli kar 4 rekordi proge, ki celo niti ni bila pravilno narejena. Vsi tekmovalci so izjavili, da so se aklimatizirali izredno hitro in če je morda ta ali oni kolesar začutil manjše težave pri dihanju, je to radomestil z manjšim uporom razredčenega zraka.

Kdor pa bo opravil pred prihodom v Mehiko še doma krajšo aklimatizacijo, kot na primer Rusi, ki so že zdaj ustvarili dve visokogorski športni središči na Kavkazu in Pamiru, se mu visokoležečega Mexica ne bo treba bati. Tekmovanja preteklih dni so torej dokončno pokazala, da je bil strah strokovnjakov neupravičen in da se tudi za mehiške olimpijske igre obeta dobra žetev rekordov.

Ruski literarni zgodovinar Boris Besonov je v leningrajskem državnem arhivu odkril dvoje do sedaj neznanih del Nikolaja Gogola. Kot poroča sovjetska agencija TASS, odseva iz obeh del Gogoljevo prizadevanje za moralno izpopolnitev družbe. Naslova del sta »Življenjska pravila na svetu« in »O tistih naših duhovnih razpoloženjih in pomanjkljivostih, ki ustvarjajo v nas zmešnjavo in motijo naš notranji mir«.

vestjo in prijaznostjo, da nima prav — a kadar res nima prav, ker se lahko motite tudi ve.

Se ljubeznivejši morate biti seveda s svojimi otroki, ker s tem tudi nje vzgajate k ljubeznivosti in k dobroti ter jim nudite srečno mladost, ki je za vsakega človeka neprecenljive važnosti za vse bodoče življenje. Toda to je poglavje, ki ga bomo kdaj posebej obravnavale.

Moda za vas

Za tiste, ki imajo ozke boke: bluza iz šifona zelene barve ter krilo, prav tako iz šifona, toda v kontrastni barvi, živo modri ali rožnati

ZA
NAŠE
NAJMLAJŠE

Snežek

15

piše in riše
Miki Muster

82. Približal se je mesu, kjer se je zakopala čudna žival. Kar se da počasi je približal šapo, sunil v blato in se brž umaknil. Videl je, kako se je voda skalila. Žaba se je izkopala iz brozge ter z močnimi sunki zadnjih nog zaplava proti novemu skrivališču.

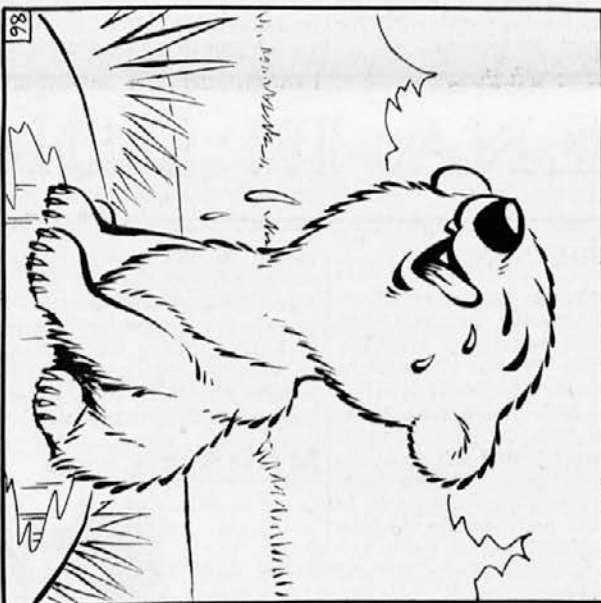
83. Ker ni opazila primernejšega kritja, si je izbrala medvedkove noge. Pognala se je proti njemu. Snežka je oblihl hladen znoj. Boj iz strahu, kot iz kakega drugega nagiba se je sklonil in padel napredalno z zobmi. Žaba je otepala z vsemi štirimi, vendar je ni izpustil. Trdno je stisnil čeljusti.

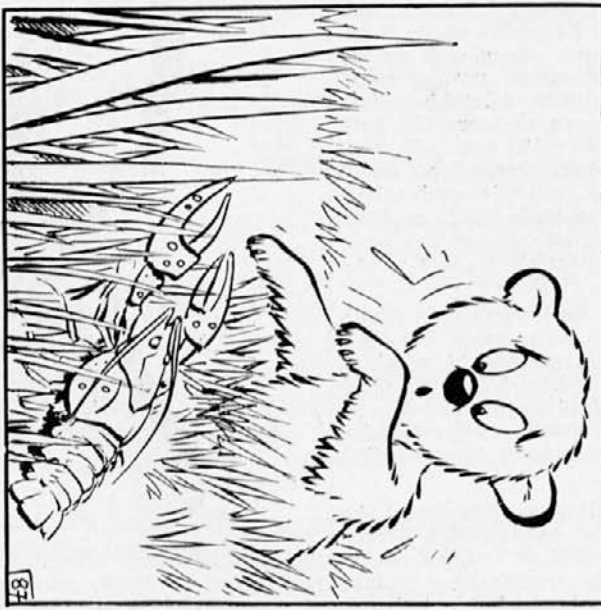
84. Ko jo je tako držal med zobmi in premišljal, kaj naj stori, se je spomnil, da je lačen. Žival v gobcu mu je dišala, toda kako naj se je loti? Če je ne more požreti, za to je odločno prevelika, če jo pa izpusti, mu bo ušla, kot prej riba. Vsekakor mora najprej iz vode. Na suhem ji bo lažje kos.

85. S plenom v gobcu je zlezel na breg. Že ob samih misli, kako se bo mastil s svojo žrtvijo, so se mu pocedile sline. Legel je na trebuh in s prednjima tacama pritisnil žabne dolge krake k tlom, nato jo je izpustil z zobmi. Strah, da mu bo ušla, je bil odveč, žaba se ni niti zganila. Zobje so opraviili svoje.

86. Ne homo opisovavai, kako je Snežek smedel svoj prvi lovski plen. Lahko samo poveemo, da mu došle še nobena riba, nobena slastiča, ki so mu jo kdaj vrgli, ni tako teknila. Ko je popraviil zadnje koščice, si je dolgo oblizoval gobček in je bil sam s seboj na moč zadovoljen. Tedaj je zaslišal iz trave slabotno cvrcanje.

87. V razburjenju lova na žabo je popolnoma pozabil na raka, ki ga je vrigel na suho. Zato je s svojim plenom zlezel na suho pravo tam, kjer se je rak mutčil, da bi se med gosto obrežno travo priiril nazaj do potoka. Ko ga je medvedek opazil, je odskočil in dlaka se mu je najezila.